

Мельник О. І., канд. екон. наук, доцентка,
доцентка кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв
Задорожна О. В.,
здобувачка вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ТРАНСФОРМАЦІЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОЇ ЕКОНОМІКИ

Після початку повномасштабного вторгнення росії українська банківська система постала перед серйозними випробуваннями. Введення воєнного стану створила вкрай складні умови для стабільної роботи фінансових установ. Попри це, банки поступово пристосувались до нових економічних і соціальних реалій, знаходячи напрями для подальшого функціонування та підтримки економіки країни.

Під час війни Національний банк України виконує не лише роль регулятора, а фактично стає антикризовим керівником усієї фінансової системи. Його функції виходять далеко за межі звичайної монетарної політики – він застосовує прямі заходи підтримки системно важливих банків, запускає програми рефінансування, запроваджує регуляторні послаблення та адміністративні обмеження, покликані стримати відтік капіталу тощо [2].

Після запровадження воєнного стану в Україні було встановлено низку обмежень у роботі банківської системи. Зокрема дозволено знімати не більше ніж 100 тисяч гривень на добу, за допомогою особистого електронного платіжного засобу – 12,5 тисяч гривень на тиждень. При безготівкових розрахунках за межами України встановлено обмеження – до 100 тисяч гривень на місяць тощо. Такі заходи були запроваджені для стабілізації фінансової системи та запобігання панічному відтоку коштів [4].

Щодо банківських установ, то вони також змінюють свою роль – із звичайних посередників на фінансовому ринку – перетворюються на важливих гравців, які підтримують економічну стабільність країни. Їхня кредитна політика напряму впливає на те, наскільки швидко економіка може пристосуватися до нових умов, переорієнтувати виробництво та забезпечити базові потреби населення. Банківська діяльність у воєнний час супроводжується надзвичайно високими ризиками: концентрація активів у регіонах, де тривають бойові дії, створює серйозну загрозу для фінансової стійкості банків. У таких умовах звична практика диверсифікації ризиків, яка є основою банківської справи у мирний час, фактично втрачає ефективність. Це змушує банки шукати нові підходи до оцінювання позичальників, формування резервів і роботи з проблемними кредитами.

Крім того, платіжні системи та розрахунки у період війни стають елементом критичної інфраструктури держави. Безперервність і стабільність фінансових операцій стає питанням національної безпеки [2].

Однією з найсерйозніших проблем, спричинених війною, стало різке скорочення економічної активності. Зруйновані промислові підприємства, обмежені експортні канали та зниження внутрішнього попиту суттєво вплинули на стабільність банківського сектору, спричинивши зростання кількості неповернених кредитів. Навіть найбільш фінансово стійкі банки були змушені переглядати свої кредитні портфелі, масово реструктуризувати борги клієнтів. У результаті це негативно позначилося на рівні прибутковості банків [5]. Чимало банківських установ ще у лютому–березні 2022 року запровадили кредитні канікули, що передбачали тимчасове звільнення позичальників від сплати відсотків на період від трьох до шести місяців. Згодом нарахування відсотків було відновлено. Також зміни стосувалися банківських карток, термін дії яких закінчився, автоматично подовжуються, але клієнти за потреби можуть замовити нову фізичну картку або створити віртуальну [3].

Одним із провідних напрямів розвитку банківської системи стала цифровізація послуг, яка дала змогу забезпечити обслуговування клієнтів навіть у разі пошкодження або втрати фізичної інфраструктури. Серед ключових заходів адаптації варто відзначити впровадження цифрових сервісів, перегляд і реструктуризацію кредитних портфелів, посилене управління ризиками, а також залучення додаткової ліквідності через програми рефінансування [5].

Банки продовжують покращувати систему управління ризиками – запроваджують ефективніші інструменти внутрішнього аудиту, контролю та аналізу кредитного портфеля. Завдяки цьому вони не лише зменшують вплив зовнішніх кризових факторів, а й створюють умови для поступового відновлення активної роботи у фінансово-кредитній сфері [1].

Отже, банківська система зазнала трансформацій від початку повномасштабного вторгнення. За рахунок вдалого управління вдалось зберегти фінансову систему. Банківські установи були змушені швидко переорієнтовувати свою роботу: удосконалювати бізнес-моделі; впроваджувати цифрові рішення; коригувати підходи до управління ризиками та підвищувати рівень безпеки тощо.

Список використаних джерел:

1. Агрес О.В. Стан банківської системи України в умовах війни: проблеми стабільності та стратегічні орієнтири розвитку. *Регіональна економіка. Фінансова політика*. 2025. №2. С. 73–83.
2. Миронович І.М. Банківська система в умовах війни. *Свобода слова під час війни*. 2025. С. 68 – 72.
3. Нагірна О.В. Особливості функціонування банківської системи України в умовах воєнної економіки. 2023. №2. С. 200–203. URL:http://eprints.kname.edu.ua/65769/1/Тезиси_2023_2-200-203.pdf
4. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану: Постанова Правління Національного банку України від 24.02.2022 року № 18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0018500-22#Text>
5. Сербін О.О. Виклики та розвиток банківської системи України в період дії воєнного стану у 2025 році. *Агросвіт*. 2025. №10. С. 202–209.